

УДК 330.341.1

Куц Л.Л.,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємств і корпорацій
Окопний Л.С.
Тернопільський національний економічний університет

ВИДИ ІННОВАЦІЙ ПІДПРИЄМСТВ

Постановка проблеми. Розвиток підприємства у сучасних швидкозмінюваних умовах господарювання неможливий без упровадження інновацій внаслідок реалізації нових ідей у технічній, технологічній, організаційній, виробничій, соціальній, екологічній сферах його діяльності. Причому тут слід зауважити, що якщо техніко-технологічна, організаційно-виробнича сфери завжди були для підприємств у центрі уваги для інноваційних упроваджень, то виклики сьогодення не залишають поза увагою екологічну і соціальну сфери. Впливу інновацій на діяльність і розвиток підприємств сьогодні характерні радикальність та комплексність. Він виявляє свою дію у вигляді здобуття підприємством конкурентних переваг.

Реалізація нових ідей у всіх вказаних сферах може набувати різних видів (форм), ознак. Тож важливо види інновацій чітко ідентифікувати, що сприятиме ефективному управлінню ними. Власне, це і покликана забезпечити відповідна класифікація інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Дослідженню інноваційних процесів, видів інновацій присвячено роботи відомих закордонних і вітчизняних науковців В. А. Іванова, С. М. Ілляшенко, О. Є. Кузьміна, П. П. Микитюка, А. А. Перасади, А. І. Пригожина, П. С. Харіва, М. Хучек, Й. Шумпетера, Г. Менша та ін. Проведений аналіз їх праць показує, що розвиток інновацій та інноваційної діяльності призвів до виникнення розгалуженої системи класифікації інновацій. Різні науковці подають власне бачення класифікації і виділяють свої ознаки для неї. Тож реалії сьогодення диктують необхідність відповідної адаптації теоретичного інструментарію з метою ефективного управління інноваціями, зокрема систематизації потребує класифікація інновацій.

Постановка завдання. Метою даного дослідження є виявлення різноманітних видів інновацій та їх систематизація. В процесі дослідження використовуються методи дослідження: аналізу і синтезу, логічних порівнянь та узагальнень.

Виклад основного матеріалу дослідження. Потреба класифікації інновацій виникає, коли потрібно відрізнити одну інновацію від іншої, реальну від фіктивної (псевдо інновації), для виокремлення чогось революційного, що якісно поліпшує діяльність підприємства, галузі, чи навіть економіки загалом.

Першим вченим, який поділив інновації на окремі групи, був Й. Шумпетер. Він виділив 5 типів інновацій [25]: 1) виробництво нового продукту або продукту з якісно новими властивостями; 2) впровадження нового засобу виробництва, в основу якого покладено нове наукове відкриття або новий підхід щодо комерційного використання продукції; 3) застосування нових матеріалів; 4) освоєння нового ринку збуту певною галуззю промисловості країни; 5) впровадження нових організаційних форм.

Послідовники Й. Шумпетера розширили подану ним класифікацію. Одним з таких вчених є Я. Ван Дайн, який до вищезгаданих 5 типів додав інфраструктурні інновації, тобто інновації, які пов'язані зі змінами в галузях інфраструктури [26].

Німецький неокласик Г. Менш поділив інновації на такі три групи [27]: 1) базові – створюють нову галузь чи новий ринок; 2) покращувальні – удосконалюють технологічні процеси виробництва чи, покращують сам продукт; 3) псевдоінновації – формуються для поточного задоволення потреб споживачів без суттєвих змін в технології чи в самому продукті.

Подальший розвиток інновацій та інноваційної діяльності призвів до виникнення розгалуженої системи класифікацій. Слід зауважити, що в Україні досі не існує єдино прийнятої системи класифікації інновацій. Розглянемо, які види інновацій виділяють сучасні науковці.

Різні вчені подають своє бачення класифікації та виділяють свої ознаки та критерії. Деякі вчені виділяють до 25 класифікаційних ознак. Незважаючи на таку різноманітність, виділимо основні ознаки, які можна зустріти в переважній більшості науковців.

Так, за ознакою „ступінь новизни” Л. Д. Глуценко виділяє базові, вдосконалювальні та елементарні інновації [2, с. 97], І. Луциків „за рівнем новизни” подає радикальні, відносні, поліпшувальні [11, с. 91-92], А. І. Пригожин з огляду на обсяг новизни поділяє інновації на докорінні, комбіновані та вдосконалювальні [19], Д. М. Степаненко „за рівнем новизни” – радикальні та вдосконалювальні [19], Н. М. Сиротинська за обсягом новизни пропонує 3 види інновацій: радикальні, покращувальні і псевдоінновації [18], О. В. Фурсіна, Л. Федулов за ознакою „ступінь новизни” виокремлюють інновації, що ґрунтуються на нових відкриттях та інновації, створені на основі нового

способу експлуатації винайдених речей [20; 21], О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнєцова [5, с. 26-27] виділяють радикальні та нерадикальні „за характером”, В. А. Іванов розділяє інновації на базові, вдосконалювальні та псевдоінновації [4, с. 44]. У свою чергу, Н. Чухрай та Р. Патора „за рівнем новизни” виділяють радикальні (впровадження відкриттів, винаходів, патентів) та ординарні інновації (ноу-хау, раціоналізаторські пропозиції) [24, с. 15-16]. С. М. Ілляшенко за „ступенем новизни” [7] виділяє інновації:

- радикальні (піонерні), що базуються на відкриттях, вони, як правило, спричиняють створення нових галузей виробництва і споживання, нових ринків, формування нових відносин у різних сферах людської діяльності тощо;
- ординарні, що базуються на винаходах або нових рішеннях і вносять істотні зміни в традиційні галузі діяльності;
- поліпшуючі, що базуються на раціоналізаторських пропозиціях і вдосконалюють традиційні продукти, технології, методи управління тощо.

Як бачимо, більшість авторів важливою класифікаційною ознакою інновацій називають „рівень новизни” або „ступінь новизни”.

В. А. Іванов за „масштабами поширення” поділяє інновації на ті, які призначені для створення нової галузі та ті, які застосовують в існуючих галузях [4, с. 44]. Проте ці групи інновацій доцільніше поділяти „за новизною місця впровадження” і відносити сюди інновації для застосування в існуючій галузі та інновації для створення нової галузі, адже „за масштабами поширення” більшість авторів виділяють: міжнародні, державні, регіональні, галузеві, корпоративні [1; 11; 19; 24].

М. Хучек серед своїх семи критеріїв також виділив ступінь новизни (новинки світового масштабу, новинки в країні або галузі, новинки на підприємстві) [23]. С. Ільєнкова за новизною виділяє 3 типи інновацій: нові для галузі у світі, нові для галузі в країні, нові для підприємства [6]. Очевидно, що доречніше тут ознаку класифікації було б назвати „масштабність місця впровадження”, оскільки, на нашу думку, ступінь новизни мав би відображати здатність інновації генерувати нові галузі, її радикальність (революційність). Також вважаємо, що за цією ознакою можна виділити ще підвид інновацій „нові для галузі в регіоні”.

В. А. Іванов та О. В. Фурсіна „за роллю у процесі виробництва” виокремлюють основні та доповнювальні інновації [4, с. 44; 21].

Наступною ваговою класифікаційною ознакою є „сфера застосування”.

В. А. Іванов, О. В. Фурсіна „за предметом і сферою застосування” виокремлюють науково-технічні, соціально-культурні, продукти (нові продукти, нові матеріали), ринки (нові сфери застосування, нові ринки) та процеси (виробництва, управління та адміністрування) [4, с. 44; 21]. Подібною є й класифікація А. А. Пересади „залежно від характеру застосування”. Він виокремлює товарні (розроблення нової продукції), технологічні (впровадження нового способу виробництва), маркетингові (знаходження нових постачальників сировини чи напівфабрикатів), ринкові (освоєння нових ринків збуту товарів), управлінські (зміни в управлінській структурі), екологічні (реалізація заходів, що сприяють покращанню захисту довкілля), соціальні (здійснення змін, що сприяють підвищенню життєвого рівня населення) [13].

С. М. Ілляшенко, не вказуючи „предмету”, поділяє інновації лише „за сферами діяльності (характером застосування)” на: виробничі, технологічні, маркетингові, екологічні, соціальні а також правові, при цьому автор зазначає, що подану ним класифікацію можна продовжити [7]. М. Хучек „за запланованою сферою застосування” виділив технічні і технологічні, організаційні та економічні, суспільні (позавиробничі) інновації [23]. За цією ж ознакою П. Н. Завлін поділив інновації на управлінські, організаційні, соціальні, промислові [3].

Деякі автори „за змістом” чи „за технічними параметрами” поділяють інновації на інновації продукту та інновації процесу [5; 6; 17]. Л. Д. Глуценко розширює цей підхід і „за сферою застосування” поділяє інновації на продуктові, процесні та ринкові [2]. С. М. Ілляшенко „за предметним змістом інноваційної діяльності” виділяє: продуктові, технологічні, управлінські, ринкові інновації [7]. Д. М. Степаненко до продуктових та процесних інновацій додає організаційні, економічні та соціальні, а також класифікує їх „за характером” [19]. А. А. Пересада, Л. В. Прокопєць до вищезгаданих додають ще екологічні [13; 17], О. Лапко – культурні [10].

Як бачимо, для цих видів інновацій науковці по-різному називають саму класифікаційну ознаку: „за змістом”, „за технічними параметрами”, „за сферою застосування”, „за предметом і сферою застосування”, „за характером”. На нашу думку, все ж доречно розвести інновації у різні класифікаційні ознаки „за предметом інноваційної діяльності” і „за сферою застосування” та, відповідно до першої ознаки, слід виділяти інновації продуктові, процесні й ринкові, а відповідно до другої – інновації у сферах підприємства: технічній, технологічній, організаційній, виробничій, маркетинговій, соціальній, екологічній тощо.

Л. Д. Глуценко, В. А. Іванов та Н. М. Сиротинська „за задоволенням потреб” виділяють інновації, що задовольняють існуючі потреби та нові потреби [2, с. 44; 4, с. 97; 18]. О. Лапко виділив за характером потреб, що задовольняються, інновації, які створюють нові потреби, та інновації, які

розвивають наявні (існуючі) потреби [10]. Визнаємо такий поділ слушним, адже потреби постійно змінюються відповідно до зміни середовища. Проте, й існуючі потреби вимагають задоволення відповідно до науково-технічного прогресу, то ж їх не слід упускати з різновидів інновацій за розглядуваною класифікаційною ознакою.

„За видом ефекту, отриманого внаслідок впровадження інновації” Н. Чухрай, Р. Патора, Д. М. Степаненко, І. Луциків, С. М. Ілляшенко та П. Н. Завлін виділяють науково-технічний, соціальний, екологічний, економічний (комерційний) та інтегральний [3; 7; 11; 19; 24]. А. І. Пригожин бачить під ознакою ефективності більш укрупнені групи інновацій: ефективність виробництва, ефективність управління та поліпшення умов праці [16]. І. Луциків поділяє інновації „за результатами” на технічні, наукові, виробничі, конструкторські та інформаційні [11, с. 91-92].

Н. Б. Петрова, Н. Ю. Мушинська, Л. Г. Чеканова О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнєцова Р. С. Косцик виділяють такі інновації за критерієм результативності: висока, низька, стабільна [5; 8;14].

Науковці Н. Чухрай та Р. Патора „за сферою застосування” виокремлюють інновації для внутрішнього (у межах підприємства) застосування та інновації для продажу [24, с. 15-16]. На нашу думку, цю ознаку доречно було б назвати „за напрямом реалізації”. Д. М. Степаненко виокремлює інновації для внутрішнього застосування на підприємстві, для накопичення на підприємстві та інновації, призначені для продажу [19, с. 43].

Щодо „причин виникнення інновацій”, то науковці і виділяють реактивні та стратегічні інновації [2; 4; 12]. Можна припустити, що стратегічні інновації у цьому випадку – це ті, які плануються заздалегідь та входять до стратегічних цілей організації. Своєю чергою, реактивні – це ті, які створюються спонтанно, для реалізації яких відбувається корекція плану.

Також у літературі виокремлюють інновації „за відношенням до розроблення”. Так, за цією класифікаційною ознакою В. А. Іванов виокремлює інновації, розроблені самим підприємством, та інновації, розроблені зовнішніми силами [4, с. 44].

Н. Чухрай та Р. Патора „за галуззю національного господарства, де впроваджується інновація”, виокремлюють: інновації, створені (впроваджені) у сфері: науки; освіти; соціальній сфері (культура, охорона здоров'я, мистецтво); у матеріальному виробництві (промисловість, будівництво, сільське господарство тощо) [24]. М. Хучек за цією ознакою виділяє два види інновацій: матеріалізовані та нематеріалізовані. [23, с. 15-16]. Інші автори „за сферою національного господарства, де впроваджується інновація”, виділяють матеріальне виробництво, науку, сферу послуг, соціальну сферу [19; 22]. Як бачимо, науковці виділяють схожі інновації у групах, які відповідають за призначення інновацій та напрям їх використання.

І. Луциків виділив окремі види інновацій „за формою”: відкриття, винаходи, патенти, раціоналізаторські пропозиції, товарні знаки, торгові марки, емблеми та нові документи, які описують технологічні, виробничі, управлінські процеси тощо [11, с. 91-92]. Однак інші автори до цієї класифікації додають ще ноу-хау [4, с. 43; 19; 24, с. 15-16]. Ця група інновацій необхідна, оскільки при набутті на інновацію зареєстрованих прав власності вона стає об'єктом інтелектуальної власності.

В. А. Іванов, О. Лапко, Р. С. Косцик виокремлюють таку класифікаційну ознаку як „глибина (інтенсивність) змін”, та виділяють відповідно до неї інновації: регенерування первинних властивостей, зміна якості, перегрупування, адаптивні зміни, новий варіант, нове покоління, новий вид, новий рід [4; 8; 10].

О. Є. Кузьмін та інші вводять таку класифікаційну ознаку, як „джерела фінансування інновацій” і виділяють: інновації із залученням іноземного капіталу, без залучення іноземного капіталу, із використанням державних асигнувань, без залучення державних асигнувань, із залученням кредитних ресурсів, без залучення кредитних ресурсів, із змішаними джерелами фінансування [5, с. 26-27]. Треба зазначити, що це важлива класифікаційна ознака, оскільки інновації на підприємстві можуть розробляти як за власні кошти, так і за залучені.

За критерієм швидкості поширення, масовості та частоти використання автори виділяють такі класифікаційні ознаки та відповідні види інновацій. „За поширеністю” А. І. Пригожин, Д. М. Степаненко та ін. виділяють одиничні та дифузні інновації [8; 16; 18; 19]. О. Є. Кузьмін, С. В. Князь та ін. „за рівнем інтенсивності” виділяють: „бум”, рівномірні, слабкі, масові інновації [5, с. 26-27]. Також вищезгадані автори „за темпами впровадження” виділяють швидкі, зростаючі, стрибкоподібні, уповільнені, затухаючі інновації [5, с. 91-92]. З огляду на те, що впровадження інновацій може бути, наприклад, зростаючим уповільненими темпами, або зростаючим наростаючими темпами, на нашу думку, доцільно розділити цю ознаку на: „за напрямом динаміки” і „за темпом упровадження”.

Отже, проведений аналіз поглядів вчених щодо класифікаційних ознак і видів інновацій дає нам змогу систематизувати класифікацію інновацій, що відображено у табл. 1.

Таблиця 1

Класифікація інновацій

Класифікаційні ознаки	Види інновацій
1	2
За рівнем новизни	<ul style="list-style-type: none"> • радикальні (революційні, базові); • ординарні; • модифікуючі (поліпшуючі); • псевдоінновації.
За новизною місця впровадження	<ul style="list-style-type: none"> • для створення нової галузі; • для застосування в існуючій галузі.
За масштабністю місця впровадження	<ul style="list-style-type: none"> • нові для галузі у світі; • нові для галузі в країні; • нові для галузі в регіоні країни; • нові для підприємства.
За сферою застосування	<ul style="list-style-type: none"> • технічні; • технологічні; • організаційні; • виробничі; • маркетингові; • соціальні; • екологічні; • тощо.
За предметом інноваційної діяльності	<ul style="list-style-type: none"> • продуктові; • процесні; • ринкові.
За роллю у процесі виробництва	<ul style="list-style-type: none"> • основні; • доповнювальні.
За задоволенням потреб	<ul style="list-style-type: none"> • задовольняють існуючу потребу; • створюють нову потребу; • розвиваючі потребу.
За напрямом реалізації	<ul style="list-style-type: none"> • для внутрішнього застосування на підприємстві; • призначені для продажу (трансферу); • для нагромадження на підприємстві.
За причиною виникнення	<ul style="list-style-type: none"> • стратегічні; • реактивні.
За приналежністю до розроблення	<ul style="list-style-type: none"> • розроблені власними силами; • розроблені зовнішніми силами.
За галуззю впровадження інновацій	<ul style="list-style-type: none"> • у сфері науки; • у матеріально-виробничій сфері; • у сфері послуг; • у соціальній сфері.
За формою	<ul style="list-style-type: none"> • відкриття, винаходи, патенти; • раціоналізаторські пропозиції; • ноу-хау; • товарні знаки, торгові марки, емблеми; • нові документи, які описують технологічні, виробничі, управлінські процеси, конструкції, структури, методи і т. ін.
За частотою застосування	<ul style="list-style-type: none"> • разові; • повторювальні.
За глибиною зміни	<ul style="list-style-type: none"> • регенерування первинних властивостей; • зміна якості; • перегрупування; • адаптивні зміни; • новий варіант; • нове покоління; • новий вид; • новий рід.
За джерелами фінансування	<ul style="list-style-type: none"> • фінансуються власними коштами; • фінансуються залученими коштами; • змішане фінансування.
За ефектом від впровадження інновацій	<ul style="list-style-type: none"> • науково-технічний; • економічний; • соціальний; • екологічний; • інтегральний.

продовження табл. 1

1	2
За напрямом динаміки	<ul style="list-style-type: none"> • висхідні; • стабільного середнього рівня; • низхідні.
За темпом впровадження	<ul style="list-style-type: none"> • наростаючі; • спадаючі; • рівномірні; • стрибкоподібні.
За результативністю	<ul style="list-style-type: none"> • високорезультативні; • середньорезультативні; • низькорезультативні.

Джерело: систематизовано авторами на основі праць [1-24]

Наведена в табл.1 класифікація інновацій дає змогу чітко ідентифікувати ту чи іншу інновацію підприємства, визначити її базові характеристики і підібрати відповідний інструмент управління її впровадженням.

Висновки з даного дослідження. Проведені дослідження дали змогу удосконалити теоретичний інструментарій управління інноваційним процесом підприємств за рахунок систематизації класифікації інновацій й уточнення окремих класифікаційних ознак. Це сприятиме протіканню інноваційного процесу на підприємстві, який представляє собою сукупність комплексних, постійно-здійснюваних у часі і просторі прогресивних науково-технічних, технологічних, організаційних, соціально-економічних, екологічних змін, що ведуть до підвищення ефективності діяльності підприємства.

Напрямки подальших досліджень: роль інновацій в адаптивному розвитку підприємства.

Література

1. Власова А. М. Інноваційний менеджмент : навч. посібник./ А. М. Власова, Н.В. Краснокутська. – К. : КНЕУ, 1997. – 92 с.
2. Глущенко Л. Д. Исследование классификационных признаков инноваций / Л. Д. Глущенко // Прометей: регіональний зб. наук. праць з економіки. Донецький економіко-гуманітарний ін-т МОНМС України. Ін-т економіки промисловості НАН України. – Донецьк : Видво ДЕГП. – 2011. – № 1 (34). – С. 94-98.
3. Завлин П. Н. Оценка эффективности инноваций / П. Н. Завлин, А. В. Васильов. - М. : Бизнес-пресса. – 2003, - 216 с.
4. Иванов В. А. Сущность, классификация инноваций и их специфика в аграрном секторе / В. А. Иванов // Корпоративное управление и инновационное развитие экономики Севера. Вестник научноисследовательского центра корпоративного права, управления и венчурного инвестирования Сыктывкарского государственного университета. – 2007. – № 1. – С. 37-50.
5. Інвестиційна та інноваційна діяльність : монографія / О. Є. Кузьмін, С. В. Князь, Н. В. Тувакова, А. Я. Кузнєцова / за наук. ред. проф., д-ра екон. наук О.Є. Кузьміна. – Львів : Вид-во ЛБІ НБУ, 2003. – 233 с.
6. Инновационный менеджмент / Под ред. Ильенковой С.Д. – 3-е вид., перераб. и доп. – М. : Юнити-Дана, 2007. — 335 с.
7. Ілляшенко С. М. Інноваційний менеджмент : підручник / С. М. Ілляшенко. – Суми : ВТД – Університетська книга: 2010. – 334 с.
8. Косцик Р. С. Види інновацій на промислових підприємствах / Р. С. Косцик // Науковий вісник НЛТУ України: збірник науково-технічних праць . –(2012. – Вип . 22.2) – Львів: НЛТУ 2012. – 402 с.
9. Краснокутська Н.В. Інноваційний менеджмент : навч. посібн. / Н.В. Краснокутська. – К. : Вид-во КНЕУ, 2003. – 504 с.
10. Лапко О. Інновації як предмет економічного дослідження / О. Лапко // Вісник Академії державного управління при Президенті України. – 1999. – № 4. – С. 186-190.
11. Луциків І. Економічна суть інноваційної діяльності / І. Луциків // Галицький економічний вісник. – Сер.: Економіка України. – 2010. – № 2 (27). – С. 89-95.
12. Микитюк П. П. Інноваційна діяльність : навчальний посібник / П. П. Микитюк, Б. Г. Сенів. – Київ: Центр учбової літератури, 2009. - 391 с.
13. Пересада А. А. Управління інвестиційним процесом / А. А. Пересада. – К. : Лібра, 2002. – 472 с.
14. Петрова Н. Б. Інноваційний менеджмент у прикладах і завданнях : навч. посібник / Н. Б. Петрова, Н. Ю. Муциньська, Л. Г. Чеканова – Х. : ХНАМГ, 2009. – 248 с.

15. Покропивний С. Ф. Підприємництво: стратегія, організація, ефективність : навч. посіб. / С. Ф. Покропивний, В. М. Колот. – К. : КНЕУ, 2001. – 335 с.
16. Пригожин А. И. Нововведения: стимулы и препятствия: (социальные проблемы инноватики) / А. И. Пригожин. – М. : Политиздат, 1989. – 271 с.
17. Прокопець Л. В. Інновації як фактор економічного зростання / Л. В. Прокопець // Вісник Чернівецького торговельно-економічного ін-ту. – Сер.: Економіка України. – 2010. – №IV (40). – С. 114-120.
18. Сиротинська Н. М. Види інновацій підприємств промисловості / Н. М. Сиротинська // Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення і проблеми розвитку : [збірник наукових праць] / відповідальний редактор О. Є. Кузьмін. - Львів : Видавництво Львівської політехніки, 2012. – С. 314-319. – (Вісник / Міністерство освіти і науки, молоді та спорту України, Національний університет «Львівська політехніка» ; № 727).
19. Степаненко Д. М. Классификация инноваций и ее стандартизация / Д. М. Степаненко // Инновации. – 2004. – № 7. – С. 77-79.
20. Федулов Л. Развитие национальной инновационной системы Украины / Л. Федулов, Н. Пашута // Экономика Украины. – 2005. – № 3. – С. 35-47.
21. Фурсіна О. В. Класифікація інновацій та зміст інноваційної діяльності / О. В. Фурсіна // Науковий вісник НЛТУ України. – 2010. – №20.11. – С. 249-255.
22. Харів П. С. Інноваційна діяльність підприємства та економічна оцінка інноваційних процесів : монографія / П. С. Харів. – Тернопіль : Економічна думка, 2003. – 233 с.
23. Хучек М. Социально-экономическое содержание инновации на предприятии / М. Хучек // Вестник Московского университета. Серия экономика. – 1995. – №1. – С. 62–71.
24. Чухрай Н. Товарна інноваційна політика: управління інноваціями на підприємстві : підручник / Н. Чухрай, Р. Патора. – К. : Вид-во «Кондор», 2010. – 398 с.
25. Шумпетер Й. Теория экономического развития : [пер. з англ.] / Й. Шумпетер. – М. : Прогресс, 1982. – 455 с.
26. Duijn Van. The Long Wave in Economic Life / Van Duijn // Be economist 125, N4: 1977 – P. 544-576.
27. Mensh G. Stalemate in Technology: Innovation Overcome the Depression. / G. Mensh. – Cambridge: Mass, 1979. – 241 p.

УДК 338.512

Вудвуд В.В.,
к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства
Козакова І.Ф.
Чернівецький торговельно-економічний інститут КНТЕУ

РЕЗЕРВИ ЗНИЖЕННЯ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ ЯК ОДИН ІЗ НАПРЯМКІВ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА

Постановка проблеми. Визначення собівартості продукції необхідно з багатьох причин, у тому числі для рентабельності окремих видів продукції й виробництва в цілому, встановлення оптових цін на продукцію, здійснення внутрівиробничого планування, формування національного доходу в масштабах країни. Найбільш важливим моментом у вивченні собівартості продукції є розгляд факторів, які впливають на показник та визначення основних напрямків зниження собівартості. Від того, як вирішується дане питання підприємством залежить отримання найбільшого ефекту з найменшими витратами, економія трудових, матеріальних та фінансових ресурсів. Собівартість являє собою значну частину ціни продукції та залежить від зміни умов виробництва. Тому великий вплив на рівень витрат мають техніко-економічні фактори виробництва, цей вплив виявляється у залежності від змін у техніці, технології, організації виробництва, у структурі і якості продукції і від величини витрат на її виробництво.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Багато авторів досліджували питання, що стосуються факторів, резервів та шляхів зниження собівартості продукції. Вагомий внесок у дослідження даного питання здійснили такі науковці, як: Л.В. Нападовська, І.А. Басманов, В.Б. Івашкевич, Ф.Ф. Бутинець, С.Ф. Голов, Н.М. Грабова, В.М. Добровський, Л.В. Гнилицька,